

● درس سیزدهم:

روزی که باران می بارید

■ اهداف

- ۱- تقویت روحیه توکل به خدا در همه مراحل زندگی
- ۲- شناخت امام زمان و ایجاد باور به نقش و حضور آن بزرگوار در زندگی
- ۳- آشنایی با برخی از واژگان و مضامین اخلاقی و مفاهیم دینی تأثیرگذار در زندگی
- ۴- افزایش توانایی درک متن
- ۵- گسترش واژگان با فرایند واژه‌سازی با ترکیب از طریق «نویس»
- ۶- تقویت درک دیداری و شنیداری
- ۷- آشنایی با نشانه‌های ساختار بلاغی متن مانند «بعد، سپس»
- ۸- تقویت مهارت نوشتن از طریق شگرد «ادامه نویسی»

■ آموزش

■ جلسهٔ اوّل	
آموزش درس	۵۰ دقیقه

روش پیشنهادی تدریس

روش بحث گروهی : روش بحث گروهی گفت‌وگویی است سنجیده و منظم دربارهٔ موضوعی خاص که مورد علاقهٔ مشترک شرکت کنندگان در بحث است. کاربست بحث گروهی به مهارت و توانمندی معلم نیاز دارد تا بتواند به موقع از انحراف بحث به مسائل دیگر جلوگیری کند و قدرت تصمیم‌گیری و مدیریت زمان هم داشته باشد.

اهداف و مزایای روش

- ۱- ایجاد علاقه و آمادگی مشترک در زمینهٔ موضوعی خاص
- ۲- ایجاد و پرورش تفکر انتقادی (انتقاد کردن و انتقادپذیری)
- ۳- تقویت توانایی اظهار نظر در جمع و پرورش اعتماد به نفس
- ۴- ایجاد و تقویت توانایی مدیریت و رهبری در گروه
- ۵- تقویت فن بیان و استدلال
- ۶- تقویت قدرت تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری
- ۷- آشنایی با روش کسب اطلاعات و حل مسائل
- ۸- ایجاد رابطهٔ مطلوب در رفتارهای اجتماعی
- ۹- تقویت روحیهٔ مشارکت‌پذیری و جمع‌گرایی

در این روش ابتدا آموزگار، دانش‌آموزان را گروه‌بندی می‌کند و سپس از دانش‌آموزان می‌خواهد متن درس را با دقت، صامت‌خوانی کنند و سپس در گروه، نظر خود را درباره مفهوم اصلی این درس و داستان بیان کنند. معلم در تمام مراحل کار، دانش‌آموزان را راهنما و هدایت‌کننده خواهد بود. سپس گروه‌ها با یکدیگر به بحث می‌پردازند و آموزگار با پرسش‌های بجا و مناسب آنها را به سوی مفهوم «انتظار» راهنمایی می‌کند تا خود آنان، مفهوم انتظار را کشف کنند. سپس بحث‌هایی از این قبیل در کلاس انجام می‌شود که :

— ما منتظر چه کسی هستیم؟

— برای این انتظار و برآورده شدن آن چه کارهایی باید انجام دهیم؟

— و

مراحل اجرا

۱- دانش‌آموزان را گروه‌بندی کنید.

۲- با طرح یک سؤال یا نشان دادن تصویر، دانش‌آموزان را هدایت کنید تا نظر، عقیده و بینش خود را نسبت به آن در گروه ابراز دارند. همچنین می‌توانید موضوعی را تعیین کنید تا دانش‌آموزان درباره آن به مطالعه، اندیشه، بحث و اظهار نظر بپردازند و نتیجه بگیرند. مثال :

موضوع اول : حضرت ولی عصر (عج) ظهور خواهد کرد و

موضوع دوم : چرا در انتظار حضرت مهدی (عج) هستیم؟

۳- فرصت بدهید تا دانش‌آموزان در هر گروه، فعالانه عقیده و طرز تلقی خود را درباره موضوع تعیین شده، برای هم‌گروهی‌هایشان بیان کنند و در ضمن مباحثه، از اندیشه و نگرش خود با ذکر دلیل دفاع کنند. در اجرای صحیح بحث گروهی، شاگردان باید توانایی سازماندهی عقاید و دیدگاه‌های خود را در ضمن بحث، داشته باشند. در این روش، همان گونه که گفتیم؛ نقش معلم، نظم‌بخشی و ساماندهی مباحث گروهی است. معلم باید دقت داشته باشد، ضمن اینکه جریان بحث از محور اصلی خارج نشود، منجر به ارائه کامل مطلب شود و رابطه مطلوبی را بین بچه‌ها شکل دهد؛ بنابراین، میان گروه‌ها

حرکت کند، با آرامش کنار هر گروه بنشیند و در بحث آنان شرکت نماید.

۴- نماینده هر گروه نتیجه بحث را در جمع کلاس، مطرح می‌کند و مطالب جمع‌بندی و سپس داستان درس، برای بچه‌ها تعریف می‌شود.

۵- متن درس را با رعایت تکیه‌ها و آواها برای بچه‌ها بخوانید.

بیان خاطرات، خواندن قصه‌های کوتاه، پخش فیلم‌های کوتاه مستند درباره حضرت ولی عصر (عج) و مفهوم انتظار و دعای فرج، می‌تواند به زیبایی بحث گروهی بیفزاید.

■ جلسه دوم	
۱- درک متن	۲۵ دقیقه
۲- واژه‌آموزی	۲۵ دقیقه

درک متن

قبلاً توضیح داده شده است.

واژه‌آموزی: واژه + نویس

در این درس، یکی دیگر از شیوه‌های واژه‌سازی به کمک بهره‌گیری از قاعده ترکیب در زبان فارسی، آموزش داده می‌شود. لازم است در آموزش، همکاران گرامی با آوردن نمونه‌های مختلف از این ساخت زبانی (واژه+نویس) و ساخت‌های دیگر، دانش‌آموزان را نسبت به شناخت و کاربرد ترکیب‌سازی با «نویس» آشنا سازند.

■ جلسه سوم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- فعالیت‌های نوشتاری (۱)	۲۵ دقیقه

تمرین خواندن

در تمرین خواندن، همان اصولی را که پیش از این گفتیم، کارایی و روایی دارد.

فعالیت‌های نوشتاری (۱)

در انجام این فعالیت‌های نوشتاری رعایت نکات گفته شده، در درس‌های قبل، ضروری است.

■ جلسه چهارم	
۱- خواندن با لحن مناسب	۲۰ دقیقه
۲- تصویرخوانی و صندلی صمیمیت	۳۰ دقیقه

خواندن با لحن مناسب

به دروس قبل مراجعه شود.

تصویرخوانی و صندلی صمیمیت

نکته قابل درنگ در «تصویرخوانی» توجه به فرایند آن است. یعنی ما آموزش تصویرخوانی را از سطح بیرونی و ساده آغاز کرده‌ایم و در گام‌های بعدی آن را کامل‌تر و پیچیده‌تر ارائه داده‌ایم؛ حرکتی از برون و سطح به درون و لایه‌های ژرف‌تر. برای

تفصیل مطالب در این زمینه، به توضیحات تصویرخوانی درس‌های پیشین مراجعه شود. این سخن را هم نباید از یاد ببریم که تصویرخوانی، مقدمه‌ای برای پرورش ذهن و زبان و رسیدن به گفتار و نوشتار مناسب، شمرده می‌شود.

■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری (۲) : درک متن	۲۵ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

چگونگی اجرای این بخش از فعالیت‌ها را در شرح و تفصیل مربوط به درس‌های قبل، می‌توانید دنبال کنید.

■ جلسه ششم	
املا	۵۰ دقیقه

املا : املاي واژه گمشده

دانش‌آموزان برخی از واژه‌های درس را روی تخته می‌نویسند و چند بار همخوانی می‌کنند. سپس یکی از دانش‌آموزان از کلاس خارج می‌شود و یکی از واژه‌ها پاک می‌شود. دانش‌آموز پس از ورود به کلاس باید واژه پاک شده را به یاد آورد. بدین ترتیب در فضایی شاد واژه‌های املايي مرور می‌شود. این کار، هم به تقویت توانایی یادسپاری و حافظه کوتاه مدت کمک می‌کند و هم به تقویت یادگیری شکل املايي صحیح واژگان، و رعایت آن در نوشتار، یاری می‌رساند.

■ جلسه هفتم	
۱- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۵ دقیقه
۲- بخوان و حفظ کن	۲۵ دقیقه

ارزشیابی از فعالیت‌های درس

در قسمت ارزشیابی می‌توان از آزمون عملکردی کتبی استفاده کرد و از دانش‌آموزان خواست تا مفهوم شعر را به نثر ساده و روان در قالب یک داستان کوتاه بنویسند. پس از ارزشیابی و ارائه بازخورد، این برگه‌ها در پوشه کار نگهداری شود. در بخش «بخوان و حفظ کن» انتظار داریم، دانش‌آموزان، آموخته‌های پیشینی را در هنگام خوانش متن، رعایت کنند. رعایت نشانه‌های نگارشی و تأثیر آن در خواندن و توجه به کاربست پاره مهارت‌های خواندن در بلند خوانی، بسیار ضروری است؛ زیرا تأثیر زیادی در فهم و ادراک محتوا نیز دارد.

■ جلسه هشتم	
فعالیت‌های نوشتاری (۳): نگارش	۵۰ دقیقه

فعالیت‌های نوشتاری (۳): نگارش

شیوه‌ای که در این درس، برای تمرین و مشق نوشتاری در نظر گرفته‌ایم؛ شیوه «ادامه نویسی» است. یعنی نوشته‌ای را ما آغاز کنیم؛ راه و چشم‌اندازی را ترسیم نماییم و دنباله و گام‌های پسینی مراحل پیمودن را به دانش‌آموزان واگذار کنیم. برای آنکه شگرد «دنباله نویسی یا ادامه نویسی» برای دانش‌آموزان، ساده و

تأثیرگذار باشد، بهتر است که موضوع‌ها و سرخط‌های نوشتن از موضوع‌های متناسب با دنیای کودکان و نوجوانان باشد تا با ذوق موضوع و شوق نوشتن، دست به آفرینش بزنند. بهره‌گیری از تخیل و نشانه‌های نگارشی و رعایت هنجارهای درست نویسی، از اصولی است که لازم است همکاران در آموزش، بررسی نوشته و ارزشیابی کار دانش‌آموزان، بدان توجه داشته باشند.

■ جلسه نهم	
املا	۵۰ دقیقه

املا

املا به صورت دو قسمتی شامل املاي تقریری و فعالیت‌های املايی مثل دروس قبل، برگزار می‌گردد. در قسمت املاي تقریری می‌توان خلاصه درس را املا گفت. گاهی می‌توان لغات را در اختیار گروه‌های دانش‌آموزی گذاشت تا به تولید متن املا بپردازند و از همان متون در زنگ املا، بهره برد.

توجه: از دید ما همه متن‌های آمده در کتاب فارسی، موضوع آموزش و ارزشیابی هستند. عبور از شعرها و متن‌های داستانی «بخوان و ببیندیش یا روان خوانی‌ها» به بهانه التذاذ ادبی و نادیده گرفتن آنها در املاي تقریری، با اهداف برنامه، همخوانی ندارد. بنابراین، همکاران می‌توانند واژگان و متن‌های همه درس‌های شعر یا نثر را در تنظیم متن املايی، بیاورند.

موضوع دیگر در این زمینه، نگرش تلفیقی در تدوین متن املايی است. یعنی همکاران می‌توانند هم از درس‌ها و واژه‌های خوانده شده فارسی، متنی تنظیم کنند (تلفیق درون برنامه‌ای) و هم می‌توانند از درس‌های دیگر کتاب‌های همان پایه به میزان پیشرفت تحصیلی و آموزش، متنی تلفیقی آماده کنند (تلفیق برون برنامه‌ای یا میان برنامه‌ای).